

Kornis Mihály

NAPKÖNYV (X)

Kitakaródzva feküdtem. Azt hiszem.

Lázás borzongások, mint a hullámok amit a parti fövénybe írnak: törlik, új sor, törlik, új sor, törlik! Káprázott a szemem. Kimelegedve forgolódtam a rég halott apám ágy-neműjében, elcsúszott a lepedő is, szétrúgtam, vagy ez az anyámé volt, melyikötöké lehetett, nem tudom már, milyen volt hangja selyme, sem tudom már, csak elrohantam melletted húszéves koromban, a második és a harmadik közti lépcsőfordulóban.

Majdnem elsodortam, de aztán kikerültem.

Bravó!

A színművészeti főiskolás.

Zöld volt az arcod, ezt visszafordulva láttam, már a lépcsőház alkonyában is észre-vehető volt, szürkészöld, borzalmas. „Anya mentőkkel szállítja le Füredre, ja akkor ez ma van, de elfelejtettem, na ne csináljunk búcsújelenetet, rohanok, majd írok, ugye írsz, csak ne úgy, mint a múltkor, fiam, kicsit bővebben, most muszáj sietnem, apa, próbám van, szevasz, angyalkám, fuss.”

Megcsókoltalak?

Ügettem felfelé örületes gázban, azt tudom, a másodév végi rosta görcsében – a Főiskola! az osztálytársaim! iszonyat! –, te meg lefelé, furcsán bicegve abban a rondán sisegő orkáncabátban, ami akkor már nem is volt divat, de évek óta észre se vettelek, leszegett fejjel, fújtatva kikerültelek most is.

Hoppá.

Majdnem belérohantam, de aztán mégse!

Nem szólt.

Valamit megérezhettem. Megtorpantam fél emelettel feljebb. Visszasunyítottam a vállam felett. Az apám. Kellemetlen! Most mit lehet mondani ilyenkor. „Akkor mi egy darabig nem találkozunk, puszi a fejedre, öreg huligán. Pihend ki magad!”

Csáó.

Kapaszkodott a korlátba, mosolyogni akart.

Majd írok Ugye írsz?

Tovább rohantam, nem sejtettem...

Tudtam.

Majdnem elsodortam, ám ügyes kigyózással az utolsó pillanatban arrébb szökken-tem! pedig hármásával vettem a lépcsőket, de ügyes voltam, mint a Pokorny Csaba, ezt is tőle tanultam, aztán kivégezték.

Hátrafordultam.

Az alumíniumkorlátba kapaszkodva néztél.

Visszahőköltem.

„Ne haragudjál, nem vettelek észre!”

Szürke volt az arcod, elhamvadt a szemed. Egy ilyen délutánonként esztékába járó, bizonytalan arcú, kinyírt öregember. De utána még visszafutottam, tanúsíthatod! bo-csánatokat habogva átöleltelek, nem akartam, hogy lássad a közönyös szemem, a vé-

szesen ziháló kebledre borultam, fél lábon táncolva szabadkoztam, kínban voltam! Magamhoz szoritottam fehérbe borult, kótyagos fejed, úgy tettem, mintha sajnálnálak, ó, te nagy dumás, te éjszaka császára, Kis Royal királya, a Parisien Grill szőrmés hercege, Szárnyasbokájú Pista – csak mióta élek, kifosztott és megalázott fráter, proletárállamnak keccsölő anyagbeszerző bácsi. Napi két doboz staub. Az orrod is fehér. Összel múltál hatvan. Azt mondták, nem mernek nyugdíjba küldeni, mert meghalsz.

Kapkodva ölelkeztünk.

De hát nem mondhattam, hogy nézel ki, öreg, mi ez a fémesszürke szín a szájadon! gyorsan szabadulni akartam, most csajozz be Füreden, aztán részletesen számolj be mindenről satöbbi. „Azt még megérhette, hogy színművészeti főiskolás lett a fiából.” Nebich. Hátrálva mentem fel a negyedikre, emlékszel? és humorosan köszönetet integettem lefelé, akár egy lépcsős primadonna, de te már csak egyszer fordultál vissza, zavartan legyintve, búbanatoskék szemmel, mint ki nem szeretné, hogyha tovább vernék. Leszegtetted a fejed, mint a vesztes csapat. Bicegtél le sietve, talán a kö-zértbe, *ez egy jelentéktelen jelenet*. Én meg fel, a lakásba, dúltan, seggbe lőtt vadkan, próba előtt megkeresni még a füzetemet, vagy mit...

A rendezői füzetem – ó, a fontosságom!

Kimentél a fejemből, mint egy csapóajtón.

Hipp – és visszaleng.

Az irdatlan üresség. A régi lakásunk. Elátkozott hely, két szoba hall. Valamit kerestem ott. Mindig kerestem valamit, a titkos széfet, pénzt a falban, a megoldást, a zoknim, legalább egy rejtőzködő mumust! Valakit. Egyedül hagytatok. Egyedül kellett hagynotok. Ez a sátán. Nem volt pénzünk. De tagadtad. Letagadtátok! A hallban az Öreg füstölt komoran, meg harákkolt, nem beszélt hozzám, egy odakészített tányérba köpködött. Úgy sírt, mint a kutyák. Ötéves koromtól észre se vett. Matatott a konyhában a maceszos kávéjával, fekete zaccos cikória, fekete hányadék, felbugyogtatta a lenge hálóingben, meztélláb, a gázon. Mikor a láng belekapott az ingujjába, odavágta magát a konyhaszekrényhez. Közben úgy nézett oldalra, rám, mint az a hugyozáson rajtakapott ló a Városház utcai közért előtt, egyszer. Verdeső, ősz pillák a kopottnyersbőr szemellenző alatt! Megölt szemek. Egyedül a házban. A sötét lakásban. Volt ott valami! láthatatlanul repkedett valami folyton, ami nagyon érdekelt, ami miatt ide születtem... Belebbentem, huss! Mert Rosenthal gyárosék 48 elején végre megkapták a kivándorlási papirokat, és átpasszolták a lakást az utolsó pillanatban, mondanom se kell, fillérékért, de ezek amúgy is dúsgazdag család, hajtogattad, ezek odakint krózusok, itt ők mindentől már csak szabadulni akartak – becsaptad őket, nem? Ezen gondolkodom gyerekkorom óta. Kihasználtad a szorongatott helyzetüket, Apa! Nem lett volna szabad. Hamarosán besötétedett, ránk sötétedett, meleg lett és szűk, szorongató ez az úri hely. Kísértet-tanya. Belebbentem, huss! Két szoba hall. Eljegyzési ajándék. *Mondja, művésznő, volna kedve megnézni velem egy lakást a legszebb Belvárosban? Valami mágnásoké. Megkértek, becsüljem fel a forgalmi értékét. Mő előtt egy pillanatra felszaladhatnánk, hm? – Na látja, ez az, ami nekünk sose lesz, Pistukám! Holott ha egyszer ilyen gyönyörű lakásban élhetnék, nem is kívánnék az élettől már semmit. – Igen? Tegye el a kulcsot, a magáé. Jól hallotta. A lakás az Öné, a nevén van. Tessék, a papírok. Ez meg itt két gyűrű. Most esetleg adhatna egy puszit. Nincs kedve? Belebbentem, huss! Tizenöt hónapra rá boldogan befodorogtam az ultramodern wertheimzárunk bonyolult részén, meg a nyitott erkélyajtón is – igen, a párás-nehéz hőséggel együtt, azon a május eleji vasárnap éjszakán, a Győzelem Napja Negyedik Évfordulóján! – s az összes ablakon egyszerre, mikor már*

az ablakokat is sarkig tártatok a hirtelen forróságban! Mert kintről is bejöttem, naná, bejöttem mindenhonnan, csak éreztem már végre, milyen élni, milyen világra jönni – *primajó!* –; s rengeteg zsidótojást is csináltál aznap, a zsupapartihoz, ilyen vékonyan felvajazott zsúrkenyerekkel, emlékszel? az ujjadról etted a konyhában, nevetve nyalogattad, kíváncsivá tettél, és primőr cseresznye is volt az asztalon, kristálytálban, egy-egy gömbölyű pár meg a füledre akasztva; és konyakos vaníliafagylalt, éjfél felé... Azt is megkóstoltam. De te is! Túl sokat neveltél. Az indított útnak! Májust szagoltam, illetlen meleget, az édeskes parfümöd, a várakozásod, ahogy a kupolás hasadra ejtetted a kezéd rómi közben, és köröztél rajta a mutatóujjaddal, pilledten, bávatagon, mintha a jövőnk ártatlanul megoldható lenne – holott a Petőfi Sándor utca felett már össze- gyűlt a baj, hajaj! az is izgatott: langysötét foszlányokban a vérszomjas idő! Kora nyári estén a fekete utcák felett szállongó, baljós hangulat, egy nóta. *Hallod-e te Lajos, a dolgod igen bajos!* Ez a sátán. Nem vette észre senki, csak az égben mi! Ájult városok, halomba dobált ellenséges zászlók – mintha vége volna az Utolsó Háborúnak, mintha vége lehetne itten bárminek! Ételszagú felhők, gyanúsán erős hold. Sztálin elvtárs küldte, ki más. Sápadtan mosolyog, diszkrétén bujkál, épp csak beleszimatol e gyöngécske világba, „Wien-Külső, sok zsidó, de százszor több paraszt, veréshez szokott fajták... és ez a harc lesz a végső! A szájukba tömöm azt a szót, hogy ember, a sósavas kádban fogom megdicsőíteni Icíget! A kisburszujok megint gyanútlanul hörpölik a májust, bár az ördögáram már ott zizeg a nívón, sötét-fenn. Gázok a felhőkben, magas nyomású légtömegek, haha. Tovarica Karády, uh, kiváló médium. Fekete esők jönnek, hadnagy úr! Vér a sárban. Én, a szögesdrót. A tábor már hangtalan gyülekezik”. Nem, igazán, nem értem magam! Mit akartam itt? *Téged.* Éreztem ugyan valamit, de mikor zuhantam már – és csak még erősebben vágyakoztam tőle! Nem félttem cseppet se, még mulattam is e vak, dajdajozó pesti feszültségen, amitől az időm valami átmeneti, habár veszélyesen szurkos csillogást kap. S ti is ittatok! Vasárnap este volt. Mind be voltunk állva! Belebentem, huss! Vonzott a lakás. Az irdatlan üresség! Eleinte cseléd is volt a konyhában, aztán semmi. Reggel meg razzia. Csengő a fürdőszobában. Ti nyomtad meg, ti, ti – Mityu csak akarta. És nézte. Nézte, nézte az árnyékot! A tukröt. Ki az? De miért? Hol a székem, a papim, meg a hozzá-kanalam? Vonzott az egész: a puszi, a kocsi, a tompa zötyögés... Bristol terasza, Napocska, sör habja. Tyhíjj! Délelőtt bölcsőde, délután heves zokogás, este meg már rohanva jönnek is értem! Kapok vacsorát, ugyanúgy, mint mások. Lefekvés, fölkelés. Fülmosás, röhögve! Fénylő csillár a ágyikóm fölött. A gyer-tya-égők! Úgy vonzott – a sok bánat, meg a titka. A titkaitok! Gardrób aljába gyűrt mindenféle szörmemaradékok, számarfüles fényképek, boás nők, dugdosott rész-vények, az előlem titkolt ládák; az elégett, füstös múlt. Az a sok elszáradt ízé. Megölt szerelmed árva imazsákja. A Papa imazsákja. Vérébársony. Népakarat-kötegek, röplapok, meg az 56-os Nemzetőr Igazolványod, összekeveredve a 44-es nyilas újságokkal, ó, te hülye. És Anyu a *Fényszóróban* Bajort ölelgeti szerepért, a *Nemzeti Színház igazga-tóját a lányok jó szerepért főzik!* Ez a Lucifer. Színpadi fotók, sok, csipkés kombinében, *A francia szobalány.* Te voltál Bárdos Artúr franciás kedvenckéje, de hol van az már. Vadevezős piknik a Dunán, lógnak rajtad a nők! Bricceszek a kerékpártúrához, hol van az már. Elkobozta Hitler a kocsit. Elkobozta Sztálin a kocsit. Elkoboztam a kocsit. Passz. A kerékpárt is, mindent.

A levegőtlen gardrób sárga fénye.

Gaz-sárga.

Mint aki idejár.

Itt szoktam időzni.

Szekerények a falban, minden falban, körös-körül. Pláne a felső! amit nem tudok kinyitni. Nem érem el létra nélkül, sajnós. De mi van ott. Elégett oldalági rokonaink, a gyáva jajongás, az eltemetett szégyen – vagy amit nekem vettetek, hogy majd karácsonyra? Ahhoz ki kéne hozni a véceből a létrát, és felmászni a falra, ahogy a vörös csillagot verték le a Kálvin téren, felbátorult micisapkasok. Kifeszíteni az ajtaját körmömmel, s szépen tágitgatni, mint a nyári furunkulusom vulkános szélét, óvatosan megnyitni, lassabban, ne siess! ki ne zuhanjon a parázs, a jajongás, háború ízeje, kreamszag. Óvatosan! Megnézni, széttúrni, belebámulni! Ott van minden, a lényeg, a pláne. Biztos a Jehova. Innen kimegyek. Micsináljak.

Micsináljon a kis patkány.

Nincsenek soha itthon.

Lehajol. Hallgatódzik.

Fogdossa a radiátorokat.

Szajgolja a mackója mamaszagát, phijj. Hol vagytok?

Az ablak elé áll.

Vár.

Néz.

Repül.

Sötét van. Nézi a sötétet. A szemben lévő házat. Tapizza az ablaküvegeket, tévelyeg a lakásban, faltól falig, vagy a konyhában fél lábbon bámulja a hátsó udvar őszét. Itt minden olyan pókhálós. Háború előtti. Ezt még mélybékére csinálták, fiam. Hogy bepiszkosult, atyaisten. Örökre elaludt ez a rész. Horkol, mint a félkopasz partvis a sarokban. Piszkos-öreg konty. A nagymamám. Vattát gyűjtogat a konyha kövén. Aztán letapossa. „Nem csinállok leckét.” Nézi a csap csöpögését, fogdossa a radiátorokat, megállás nélkül szimatol, szaszerol, macerál, motorászik, meg mit szoktál mondani még, bizgat, turkál, firtat, ez a gyerek furtonfurt vájkál a sebekben! Zöldespiros félhomályban üget körbe-körbe...

Mivel ez körlakás!

Már az előszoba is rossz, de ott csak át kell repülni, hárttyás karral, mint a denevér, és onnan jön a gardrób, csak nem szabad megtorpanni, nehogy rám törjön az ellenforradalom lumpenproli vágya, tehát vakon tovább a sötét semmibe, jön a fürdőszoba, állott-melegvíz- és frottírszag, ez klassz, egy szép kádban fürdünk én meg a mamám, utánunk a papám is, de előttünk itt gazdagok fürödtek, nagy habban, még csengő is volt, csak az ávó leszerelte. „Baszta a csőrüket.” S ez a gyerekszobám! Este jó. Piros ágybetétek, modern megoldások, együtt az anyámmal. Ferdén szemben van az ágyunk. Külön erkélyünk van, és külön levegőnk. Millió kibelezett játék, behorpadt könyv, ezeket mind nekem vásárolta, már terhes korában is gyűjtögette, bizony. A szent helyünk. Nem pakolok el. Kinyitom az apám ajtaját, szervusz. Kár, hogy nem vagy itthon! Férfiszag. Szalon. Itt kell dohányozni, feketézni, baszni, pénzt számolni, ordítani és vendégeket fogadni, nagyúrin röhögve! „Mindent lát ez a szegény gyerek! Anyám, add el a házat, vegyél rajta kislibát...” S innen a hall megint, az ellapátolt pernahajder luka, ablaktalan helyiség, itt kell megdögölni, inkább nézzük meg a konyhát, mi a fasznak. Vissza. Mivel ez körlakás! Szívzorongva átsuhan a hallon, megint betör a férfiszobádba, kapirgálja a spriccet a falon, megnézi a meztelen seggű nőcit az ágy felett, *csókvámpír*. Felkapcsolja a tilos-kislámpákat, csakazéris, és bekapcsolja a tilos-lemezjátszót csakazéris!

*Tengerész ó szívem tengerész
Hagyd a partot légy kicsit merész!
Jobb dolgod lesz rabomnak
Jobb dolgod lesz rabomnak
Ha dús hajammal szépen ellakarlak!*

Eltakarja szar arcát a szőnyeg közepén.

Befonja a rojtokat, guggolva. „Szemecskéjében a bűn tengere ásit.” Menj ki a vécebe, légy kicsit merész! cipeld ki a létrát, és nézd meg a felső szekrényt, tengerész. Á, nem, inkább felfekszek Apa ágyára lapozgatni tilos könyvekben! Hadd tudjam. Ezek csak képek. Nem kell ijedezni! A Tolnai Világlexikona. Kant Immánuel német professzor kiásott feje. Sírfeltárás. Egész picike az úrtartalom. A Nagypapám is meghalt. Itt minden az enyém lesz. Zsidóképek ezek Fényképes könyvek is vannak, Sárga Könyvek, nekem ez mind szigorúan tilos. Fogóval kitépett húsok. Anyagot csináltak belőlük, fehér szart, a testükből elmosódott szemétdombot, de miért.

Mi lesz velem.

Kivágták a füttyjüket is

sterilizált cigánykrek

A lábuk között semmi!

Lábuk között a szél füttyül.

De miért?

Vattákat gyűjtögetek a konyha kövén.

Nézem, ahogy ég.

Parlé moá dámur.

„Úgy suttozd el most is, mint máskor!”

„Rossz tanuló, sajnos. De jó szavaló! Mi szeretjük.”

„Halló itt Füred, tessék beszélni!” Egy hét múlva, vasárnap. Mikor épp az ágyadon feküdtem. Szerettem az ágyadon heverni, Apa. Hosszú történet ez. Megcsináltattad az utolsó hibátlan szőnyegünket kanapéhuzatnak, pontositanék, a legszebb szőnyegünk utolsó hibátlan részét, ami szerinted huzatnak még használható volt, a Javszer kárpitosa olcsón felszegezte az ágyadra. „Halló, a lakás főbérelője Tábor István, Petőfi Sándor hatvanhat? Főorvos úr üzeni, Tábor István, lakik ötker Petőfi Sándor hatvanhat, ma délután hat óra ötvenkor a balatonfüredi vasútállomáson meghalt. Valószínűleg szív. Pontositanék, nem tudjuk. Rokonnal beszélek? Tessék leutazni azonnal, kéri a főorvos úr, jó, amint csak lehet. Boncolás holnap lesz. Részvét a családnak. Viszonhallásra.” Te meg a Budakeszi Intenzív Osztályon, lélegeztető maszkkal a fejedben! Tizenöt év múlva. Nekem kicsit későn. Addigra elkoptam, tönkrementem. Egy harminchat éves léhűtő. Ügynevezett ellenzéki. Szarházi. „Miért nincs neked állásod, fiacskám?” Nehezen viseltem a pusztá létedet. Minek akar maga nyaralni menni, kérdezte az orvos, nem érti, haldoklik az anyja. Nagyokat szuszogtál, feszesen mosolyogtál, félig behunyt szemmel. Nem is úgy néztél ki. Szuszogva dűnnyögtél. Mit szuszogsz, ne zagyválj, beszélj hangosabban, sügtam, de az ápolónő rám szólt, kómában van, ne próbálkozzon, ilyenkor már nem szoktak magukhoz térni. Akkor elvékonyult hangon imádkozni kezdtem könnyesen, rebegve. Minek? Kinn a temetőben is kértem, vegyék le a fedőt, hadd lássalak. Egyszer még látnom kell! A temetési szertartás kezdete előtt két perccel. Az tilos. De akadt egy kis pörgekalapos hitközségi disznó, aki a ravatalozó hátsó helyiségében villámgyorsan felmarta a jattot, s megemelte ferdén a koporsót,

mint valami tepsit. Be volt párásodva a szemüvege. Kétszázat kapott. A rituális hálóing volt rajtad, amit muszáj volt megvennem, pedig kiválasztottam neked egy szép ruhát. Lenyirtak kopaszra, mint a táborokban. És a hullaszag! Hátrahőköltem. Ne haragudj, mama, morogtam rémülten, bocsáss meg! Olyan voltál már, mint egy halom föld. Eltátott szájjal! De Apát is megnéztem. Emlékszel, te kérted, ne nézzük meg, mert az már nem Apa, de egy pillanatra nem tetszett a szemed, és ingerülten ragaszkodtam hozzá. Lementünk teherlifttel a halottas kamrába, megbizonyosodni, hogy a rangidős nincs többé. Bádogperemes boncasztalon feküdt, furán mosolyogva, lilán itt-ott. Papus. Helló. Ezentúl szabad a vásár, gondoltam. De a te ravatalozódból nyolcvanöt augusztusában márc kitántorogtam, és ökreendezve szidtam a samesz korrupt anyját, pedig tudtam, nincs igazam, mert a pofa előtte kétszer is kérdezte, hogy tényleg akarom-e, és ezt nem szabad ám! tette hozzá többször is, sunyin. Mintha csalna. Csalt. A rabbi meg a kiásott sír előtt sajnálkozott. Felkérem a kántor urat, int neki, dal. Dobjunk egy követ is utána, hitsorsosok! Reménytelen ég ez. Szürke rohanás. Potty, jöhet a következő, sajnáljuk. Anyja már nincs többé. Hát akkor sose volt. Ami van, az van, ami nincs, az nincs. Mintha valami múzeumban volnék. Csak nem látszanak. Vannak, kérem. Hol? Hát az nem látszik. Nagyon helyes. Vagy gyűlöljem? *Várok*. ...Illetve idecsöppentem! Visszalátogattam. Sétálok a kihalt Petőfi Sándor utcán. Csönd van. Süt a nap. Megállok a régi házunk előtt. A születésem előtti kora délelőtt lehet ez, vagy még régebben *ma*. Ó, a valóság! De ahhoz az átjáróházunkba is be kéne menni! Az elefántszürke alagútba, hékám. Hogy a szülői házhoz, az üvegezett falú nagykapuhoz juss – előbb át kéne menni a halálon!

Menj át.

Nyitva van. Most látom. Hajszálnyi rés. Kifeszíteni az ajtaját, körömmel! Óvatosan. Mint krátermadár gubbaszt a meredély peremén, csak le ne essek. Majd azt mondom, holdkór, nem tehetek róla. Paccs a gardróbban! Szegény fiunk, szétment. Lágyan szétnyílt a hasa, Isten büntetése. Előre meg akarta nézni az ajándékát – semmit se lehet dugni előle! Ez nyílik. Üres polc, minek tapétáztad ki papírral? Nincs itt semmi. Feneke sincs. Hú! – a felső gardróbpolc nálunk alagút! Ez egy átjáró! az Észak-Nyugati Átjáró, most megtaláltam! megmondom Apunak, hogy itt kell disszidálni. Mint patkány a sajtban, sajthegyben, egy áttetsző sajthegyben... Hisz ez egyre tágul! Egyre szélesebb, szelet is érzek! nap süt! – mindjárt felállhatok, kiegyenesíthetem a zsidógerincem. Átsüt a falon. Felállok. A napos alagút végén – húha. *Fényes és magas*. Vonz. Biztos nő! *Vagy egy fa?* Miért nem jöttem eddig? Ez a pálya, ide kell jönni, hát ez a hely! Az út szélén zsömfyefák, leszakítok egy tömzsit, kiharapom a közepét, a Nap felé tartom, jóízűen belekukucskálok: jaj de szép. Hát engem itt várnak! Mióta csak várnak. De most már itt vagyok, isteni szerencse. Már csak menni kell, nem szabad megállni, a nap-út végén vár a izé, a izé, hogy mondjam, hát ő. *Vár*. Lépünk ki, szaladjunk, rohanjunk bele a karjába, siessünk, már ne várakoztatassuk – nem tudtam, hogy szeret! Honnan tudtam volna? Felhők rohannak odafenn, barátom! ilyen sárgászölden sziporkázó levelek zizegnek, madarak csacsognak, bogarak zümiznek, mindenki beszél, van, akar, és játszik! Nincs messze. Remélem. Magasodik az ég, egyre magasabb, milyen jó így futni, talpam alatt dobog a meleg föld, mintha alkonyulna, napos ősszel, akkor vannak ilyen éles fények, minden tiszta, tiszta, tiszta! Mégse érem el. Pedig már rohanok, ugyan botladozva, el-elesve, hasra esve s újra felugorva, kétségbeesetten, mert mégse fogy az út, bár ragyog a nap-út, meg valami zene is van, nem értem, mintha csengőket ráznának távolból, távolról, ez bűbáj. – Nem, kulcs-zörgés. Puff. Ezek

hazajöttek. Hazajöttek, atyaúristen! JÖVÖK MÁR! VÁRJATOK! HADD NYISSAM KI ÉN, atyaúristen, csak azt az egyet meg kell előzni, hogy ő nyisson be, kabátban-kalapban, gyanútlan-boldogan rám nyisson Anyával, mert ő rögtön keres, mert mindig aggódik, mindig azonnal látni akar, és elfehéredik, nem hisz a szemének, felüvölt, nem szégyelled magad, a hátunk mögött tört döföl belénk, ki engedte meg, hogy az auszrament életemben turkálj? és sirva-dühöngve dülöngél a padlóra omlasztott cuccaik között, falhoz tapadva nézem, mingyár belehal, feláll a hajam, úgy félek, de Anya már fogja, szerencsére öleli, csitítja, Nitromintot dug a szájába, közbe szótlan néz rám, félre, mint egy megvakított ló, te miért csináltad ezt, feltúrva az összes szar, kinyitva minden szekrényt, kiborította a régi életük a földre, a megölt férje-szerelme dolgai is széttúrva ugyanúgy, széthányva, itt már minden szétment, én születésemtől ügyetlen vagyok, mindent összetörök, eltépek, nem tudok vigyázni, széttárva a vécé-létra középen, ez bűnjel, ég a villany, zeng a ház, de ne haragudjatok, én olyan rossz vagyok! ezt meg kell tudnotok végre, én nem szeretek iskolába járni, nem szeretem az osztálytársaimat se, a tanítónéit se szeretem, én úgy utálok már az összes embert! legyőzhetetlen bennem az utálat, a múltat szeretem csak, a titokbakutatást, turkálni! turkálni! hogy ti miből vagytok, akik emberek vagytok, én nem vagyok ember, csak eddig nem mertem megmondani, hogy rájöttem, és aztán nagyon unatkoztam délután, és fel akartam mászni a mennyezetig, mert kiégett a villany, pedig azt se tudom, hogy kerültem a gardróbba, ez holdkór, csak be akartam csavarni az égőt, mert megint nem égett, mert szokott lötyögni, tudod, te is mondtad, kizárólag nektek akartam jót, NYITOK, NYITOK MÁR, MAJD ÉN! látom őket a katedrálüvegcsikban, az árnyékuk már boldogan toporog a lábtörlőn, így alkony után nagy nehezen visszajöhetnek a lakásukba a megalázó munkahelyükről a szörnyeteg kislányokhoz, nekizuhanok a bejáratnak – az utolsó pillanatban megelőztem őket! Hogy lehet az? Szervusz szalvusz Mityukám, na mizujs van, de ne bőgjél, hát mi történt, apafejosz, mi van? nekem mindegy, hányast kaptál, szarunk az egészbe, dögöljön meg az a rohadt iskola, felejtjük el, nem is kell elmondanod. Ne sirj már! Hoztam Fülest meg Érdekes Újságot – az se kell? – A karjára ültet vizes bőrkabátban, magához szorit. Csimpaszkodom a nyakába, taposom a hasát, az arca szurkálón borostás, forrón szuszog. Ez ember. – DE ÚGY FÁJ, APA, ÚGY FÁJ! Vedd át anyám ezt az örült kakadut, tán nincs jól. Hamar le kéne fektetni. Ám előbb csináljon nekünk valami pazar vacsorát, művésznő, mondjuk egy nagyrántottát császárszalonnával! és paprikás hagymuskával, meg ami belefér, na mit szólsz, öcsifej, jól bebucizunk, ma én is korán akarok lefeküdni... Szerinted ez miért sir? Fáj neki az élet, Pistukám. Akkor én már nem is vetkőzhetek le? ÚGY HLÁNYOZTATOK! HOL VOLTATOK EDDIG? Valami baja van ennek... – Csak most az egyszer nem szabad elengedni őket! Hogy piszkálhatnám fel magamban még jobban a sírást? Zokogni-zokogni, aztán lázat mérteni, piros kendőt kérni, fagifort, és fürdés közben bevallani mindent. Aztán majd meglátjuk. Most jókedvűek, esőtől nedvesek, megáztak. Hálísten. A halott szüleim. – OLYAN FINOM ESŐSZAGOTOK VAN! Fújj ebbe a zsebkendőbe bele. Nem eső ez, fiam, hanem hó. Képzeld, bocikám, itt a tél, megjött Tél bácsi, korszolójázik az egész város, ujjé, óriási eséseket láttunk! leszűrt tripla Rittbergereket, pont mikor megindult a karácsonyi bumli, te, irtózatos, mi van az utcákon, ilyen kristályos hópihék jönnek le, de nem marad meg, hanem odafagy és csúszik! és végigcsúsztuk anyáddal a Rákóczi utat meg a Kossuth Lajcsit, különben a Jézuska elvtárs megbízásából, aki üzeni, hogy jön, jön! nem felejtkezik meg rólad, de nem ám! mondhatnak többet is, csak anyád megtiltotta, és az Úttörő Áruház kirakatába hét cintányérozó kis-

törpét raktak ki, pont mikor arra mentünk, egy szilonhajú, tündibüdi Hófehérke alá, nagyon megható, visongani fogsz a röhögéstől! Állítólag a Fotó-Fodrász-Mozi Emeleten is rendel egy Mikulás, teljesen igazi, élő, vörös puttonya van, és ulibuli ajándékokat oszt! Valami szenzációs. Szombaton megnézzük! De csak ha fitt leszel, fiam. Most átadlak anyádnak, én se vagyok jól. Gyere hozzám krampampuli, adj egy csörgős puszit, arany kiskakasom gyémánt félkrajcárja. Most a homlokomat csókold. Pista, ez a gyerek lázas! Ugyan kérlek, ne dramatizáljuk. Véletlenül bekapott egy náthát. Holnap nem is kell iskolába menned. Örülsz?

NEM.

Mi baj van, hm?

SEMMI.

Anyám, ő egy érzékeny idegzetű lény. Ne faggasd. Hol a papucsom? Grófné!

A helyén, kis Petrovác. Ahová letette. A gardróbban!

NE MENJ BE.

Ez tényleg beteg,

NE MENJETEK BE!!!

Mityukám, de miért ne? Üres, nézd! Sötét, mint Marosán. Csak nem a mumustól félsz – még mindig? Ilyen nagy korodra... – Nem kéne napközibe íratni ezt a gyereket?

NEM!

Pardon. Csak megkérdeztem. D'Artagnan, Ön a védelmem alatt áll!

Fáradjunk be a belső termeinkbe, drága uraim! Olvasgassanak...

Mit állsz itt?

– – Nem értem. Minden villany ég, mintha vendégeket várnánk! Csillog-villog ez a sötét lakás. Miattam? Nem félek. Este van, este van. Hétköznap, télen. *Ó, a valóság!* Anya a konyhában vacakol görnyedten, bánatos köténykéjében hagymát aprít, szól a rádió, trombitál az Esti Krónika, Dolgos János jelenti Moszkvából.

Meleget okádnak a radiátorok! – –

MITYU, GYERE MÁR!

Felriadt.

„Ezek hazajöttek.”

Felkönyökölve körbebámult a sötétben, riadtan, bután.

...feltéptem a Monte Cristo csomagolását! és elolvastam majdnem másfél kötetet a létrán. Már nem is tudtam passzentesan visszacsomagolni! De úgy tettek, mintha nem vették volna észre. – – „Örülsz, ugye? Ezt szeretted volna? Jól súgtunk a Jézuskának, mondd?”

A korlátba kapaszkodva nézett. Fuldokolt.

„Nem köszöntem el.”

Ott tanultam meg járni, lefelé lépegetve. Görcsösen fogtam a korlátot, őt meg ellöktem, te ne fogd meg a kezem. Minden lépésem után felnevetett. Mentünk a halálba.

„Legközelebb köszönni fogok.”

De mindig úgy szerettem robogni a lépcsőn! Vöröslő őszi-tavaszi alkonyatoknál, például ott a félemeleten átbuszkázni a koszos nagyablakokon megtörő fény piros homályában, mint a varázslat, tündérezene, hogy rám vár az ég minden tája, sitty! és mindjárt focizok egyet a Szerviták terén, majd tűzfalnak rugdosom a labdát, egyedül. Úgy is jó. Gógös vagyok, nem vesznek be, zsidrák. Pedig hogy tudtam rohanni! Job-

ban, mint ők, akár a gyorsvonat. Megtanított rá Pokorny Csaba, hogy így hátul kell csúsztatni, bokából, a lépcső legszélén, és sarokvéggel érezni a ritmust, a sarokkopogást kell kibontakoztatni! Azt kell meghallani a tudáshoz, öcsi. „Forogjunk le a földszintre, mint a gördülő csapágy!” Robogva robogtam! De fél szemmel a vörös napfényt nézegettem folyton, az igaz, félig az ablakon beverő Piros Ígéretet lestem felizgulva mindig, vagy akármit, jól mondták a téren. „Tátott szájjal játszik, bamba Mityuka, ahelyett hogy megkúrná a legyet, mint egy férfi.”

A fényeket lesi. Vagy mit?

Kilesi előre az ajándékokat.

Ott volt a fa alatt, mint egy főajándék, a Montekrisztógrófja – már félig kiolvasva!
„És csak sirtam, sirtam, sirtam!”

Mindjárt itt a Karácsony!

Megint!

...ezt is teljesen elfelejtettem! Pedig idén is lesz valami ilyesmi, már alig több mint egy hónap, aztán itt van, mint annak idején csitítgattatok elalvás előtt, gondoldj arra, hogy már csak harmincötöt kell aludni hozzá, és te fogod meggyújtani az egyik csillagszórót! Sokat! Jó, ötöt. Ahányra pénzem lesz, öcsiboci.

„Ha az angyalok kimentek már a szobából.”

Kalimpált a szíve.

Mindene – ilyet jobb író persze le nem ír – izgatottan riogva verdesett a vén dunyha alatt, mint reménykedő kanári nyiszlett szárnya csapkod, ha kezek motockálnak a kalickaajtón. „Zöldsárga kanári, buta Pityuka, halott Erzsi nagynénikém döglött kanárijja, én.”

Csupa gyertyafényben énekeltünk!

Kéz a kézben Apu, Anyu, Erzsi, a Schön bácsi meg Mityu. Schön bácsi nem is volt rokon, de hát neki az egész családját megölték. Csepegett az orra, mint a gyertya. Lábujjhegyen meggyújtottam a csillagszórókat! „Mennyből az angyal, eljött hozzátok...” A Jézuska születése napján. Na de ki az?

„No de ki az kérem, most ki csöngetett? Mit hozott nekünk?”

Végig engem néztek ők, ragyogva!

A párnába fúlva feküdt moccanatlan, de rúgtattak a paták odabenn! – nagy dobogás, kiáltozás, félrevert harangok: „megjöttek, itt vannak, itt az Úr meg az Asszony is, mindenki!” –, és felemelkedett benne valami remegve, akárha szerelmi vágy volna...

Az is volt.

*Télapó, gyere már!
Kis házunk ideváár!
Tóled senki se fél,
Fagyban lángol a vér!*

Üzenet az Olvasónak

A NAPKÖNYV első kötete lassan a végéhez közeledik, még egy-két-három folytatás hátravan belőle, de – pár hónapra a türelmedet kérem. Tudod, én most már nem sietek. Úgy érzem magam, mint egy mindenórás terhes mama, aki jobban ügyel a benne szendergő baba nyugalmára, mint az alakjára, a jóhírére vagy bármi kötelezettsége teljesítésére. Ezért, bocsáss meg, most egy időre visszavonulok a NAPKÖNYV -vel, gyermekemmel, aki eljövendő. Izgatottak vagyunk: szülünk, születni készülünk, tehát jól meg kell gondolnunk, hogyan s miként, meg a szemünk formáját is, a hajunk színét, a végső vonásokat! A *Holmi* szerkesztőinek tehát megköszönjük, amit eddig értünk tettek, meg amit még ezután fognak, ha ebben továbbra is hihetek – mert én biztosan ide fogom hozni a gyermeket, amint világra jött. De addig csend! Álom. Édes kettes. Ő kérte, én csak engedelmeskedem. S még azt üzenem, amit Lenin pajtás is, Razlivból: „dolgozunk”. Bárha mi, persze, nem a világforradalmon – csak egy kicsi igazságon. Szurkolj értünk, ha szeretsz, Olvasóm.

Parti Nagy Lajos

NAPKARDIGÁN

(Petrinek egy öltövesért)

a hétfő hajnal buk száján sebész,
penész az úr, a járdaszél, hol ülni,
hol majd a bél biccentve fog kidülni,
s kövön kenőcs a sikkasztásnyi ész.

zörgő szatyorban, nájlontaxiban,
mint véres íny reménylő rózsaszínje,
mint „doktor úr, ne bántson” lép a színre
özv. Napotschkáné csontban, masniban.

vegyél föl engemet, motyogja, mon dieu,
szív, máj, személyi, zsírszegényke emlő
s minden satöbbim szétpakolva vár,

a szája szélén háromágu rongy nő,
gyere már rám, bugyogja, te előmlő,
te féltékenyi asszonykardigán.